

Mia vojaĝo en Kostariko

Kristofa Kolumbo albordegis ĉe la lando en loko nun nomita « Limo », kaj nomis ĝin « Kostariko » (riĉa marbordo) rimarkante la riĉajn ornamaĵojn de la indiĝenoj kaj la grandan diversecon de la faŭno kaj kreskajaro.

Multe pli poste, la konstruado de la fervojo forte mestizis la lokan loĝantaron pro la alveno de diversaj popoloj. Ne povante pagi la usonanon, kiu estris tiun konstruadon, la loka registraro donacis al li la terenojn, sur kiuj li kulturis bananojn, kies fruktojn li eksportis ĝis Usono ; tio multege sukcesis kaj alportis riĉecon al la lando.

Ekde 1980, la fervojo ne plu funkciis ĉar la patrino de la prezidento tiam posedis ŝarĝveturilojn kaj komercis pneŭmatikojn, do... Ili anstataŭis la trajnojn ĝis ankoraŭ nun, ĉar la projekto refunkciigi la fervojan trafikon renkontas grandajn malfacilaĵojn : la vulkanoj multe difektis la fervojojn, kaj konsekvence, tiu projekto postulus grandan sumon, kiun la lando ne havas.

Preskaŭ kvin milionoj da loĝantoj vivas en Kostariko sur superficio de 52 000 kvadratkilometroj. La nuna riĉeco de la lando venas de bananoj, kafo, ĉokolado, ananasoj, sukerkano kaj... ekoturismo.

Mi vojaĝis tra kelkaj regionoj kun sep aliaj (ne esperantistaj) kunuloj. Antaŭ ĉio, forirante de la ĉefurbo San Jose, kie ni dormis la unuan nokton, ni perbusete trapasis vulkanan montĉenon (2 000 metrojn altan) kaj tre densan amazonan arbaron, kie antaŭnelonge malaperis du nesingardemaj esploristoj. Poste ni trapasis bananajn plantejojn per « BGV » (tiel nomita ĉar ĝi ege vibras pro la ŝarĝveturiloj kiuj difektas la vojojn). Kiam ni atingis varfon, oni veturigis nin per ŝipo ĝis Tortugero (testud-regiono), meze de la nacia akvoparko, kiun oni nomas « Amazonio de Kostariko ». Ĝi nur konsistas el kanaloj, riveroj, marĉoj en kiuj ni vidis kaj admiris plurajn speciojn da birdoj kaj ankaŭ igvanojn, krokodilojn, kajmanojn, simiojn, bradipojn, tukanojn, baziliskojn kaj ranetojn kiuj havas grandajn okulojn kaj estas emblemo de la lando. Kompreneble, ni vizitis la

Tortugero.

Alvivaldi

specialan muzeon, kiu prezentas al la turistoj, kiel ili protektas la testudojn. Tiu akva regiono situas ĉe la karaiba maro.

Du tagojn poste ni denove ŝipveturis ĝis loko, kie la buseto atendis por konduki nin ĝis la vulkano Arenal (1 635 metrojn alta) nun dormanta, sed kiu kelkfoje bruetas ! Promenante sur ĝiaj flankoj, ni vidis tapiiron, koaton, agutieron, birdojn kaj diversajn simiojn. Per pendpontoj ni trapasis parton de praarbo super tropikala vegetalaro, kaj kurante ni revenis sub tropikala pluvo por bani nin en varma aŭ varmeta akvo, kiu venas el la vulkano.

La vulkano Arenal.

Peter Andersen

Pli malproksime, ni vizitis la naciajn parkon « Rincón de la Vieja », nomo de masiva vulkano kiu tronas meze de la parko, kie loĝas ceboj, hurlantaj-simioj, ateloj, mirmekofagoj, serpentoj, bradipoj kaj tricent specioj de birdoj. Ni krome observis la vulkanajn aktivecojn : fumaroloj kaj bolanta ŝlimo.

La 11an de decembro, ni alvenis al Monte-Verde, kie dum nia restado, la vetero ĉiam estis malbela. Bedaŭrinde, pro tropikala ventego, ni ne povis promeni en ekologia rezervo, kie du turistoj ne sufiĉe atentemaj tiam mortis pro la falo de arboj. Ni vizitis anstataŭe lokon pli ŝirmatan :

plantejo de kafarbustoj kaj de kakaujoj « de la semo al la taso ». Tiu vizito estis tre interesa, bone komentita, klerigante antaŭ la ŝatata trinkado de kafo kaj ĉokolado.

Malsupren veturante, ni konstatis ke multaj arboj falis sur la vojo. Nia posta veturado kondukis nin al riverego, sur kiu ni aproksimiĝis al grandaj kaj pli malgrandaj krokodiloj. Nokte ni alvenis al nia loĝejo, meze de belega florumita parko proksime al la Pacifika Oceano.

La sekvantan tagon, post longa atendado pro grava akcidento sur la vojo « Trans Amerika » (kiu iras de la nordo de Nordameriko ĝis la sudo de Sudameriko)

ni denove promenis tra la arbaro en la nacia parko Manuel Antonio, kie, proksime al la maro, ni vidis ne ordinarajn krabojn. Amuziĝinte de cebosimioj kaj procionoj, kiuj « ŝtelis » la manĝaĵojn de turistoj, ni ripozis kaj banis nin en la Pacifika Oceano.

Nia vojaĝo tie finiĝis ; la sekvantan tagon ni veturis al San Jose, kie, dank' al la helpo de Diana, nia juna gvidantino, mi povis renkonti esperantistojn kostarikanon, Hugo Mora. Kune ni babilis antaŭ la okuloj kaj la oreloj de kvar kunvojaĝantoj ; ili estis forte impresitaj ! Jam en la vojaĝo, ĉar por mi ŝi telefonis al Hugo Mora por rendevui, mi parolis kun Diana pri Esperanto. Ŝajnis al mi, ke tio interesis ŝin, kaj nun ŝi deziras lerni Esperanton. Tio por ŝi estus facila, ĉar ŝi jam tre bone parolas la francan kaj la anglan, kaj plie la hispanan, kompreneble. Nun, sinjoro Mora kaj mi « devas teni al ŝi la piedojn varmaj » (sud-franca esprimo). Tre malmulte da esperantistoj estas nun en Kostariko, diris al mi nia samideano. Por paroli Esperante li vojaĝas ; li partoprenis en la itala kongreso en 2016. Ni babilis pri lia lando, pri Francio, pri... Eŭropa Unio kaj la foriro de la angloj ! Malfeliĉe ni devis ĉesigi nian babiladon pro la antaŭkalkulita vizito de San Jose antaŭ la forflugo al Francio. Malĝoje mi jam adiaŭis sinjoron Mora, sed ĝoje mi konstatis, ke du el niaj grupanoj deziras lerni Esperanton !

Nova urbo, San Jose (je 1 200-metra alteco) situas inter vulkanoj kaj montoj. Ĝi entenas kun sia ĉirkaŭaĵo proksimume trionon de la landa loĝantaro. La urbo ŝajnis al ni agrabla ĉar gaja ! Tamen, nokte ĝi estas iomete malviva ĉar multe da uloj loĝas ekstere de la urbo. Ni vidis kelkajn belajn vojojn kun maljunaj hispanaj domoj kaj multe da vendejoj. Proksime al Kristnasko, la vojoj estis tre vivoplenaj. Pro la trafikego, frue ni devis adiaŭi nian afablan gvidantinon kaj nian ŝoforon antaŭ la flughaveno. Ni devis lasi belan landon, verdan pro malsekeco, kie la energioj estas naturaj : akvaj, ventaj, vulkanaj.

Krome, ekde decembro 1948, la landa armeo ne plu ekzistas ; José Figueres Ferrer dekretis la ĉesigon de la armeo (klarigo de nia gvidantino : li mem faris reĝimrenverson, tial li ne deziris sperti la saman aferon !). Tamen tiu lando, kies devizo estas « pura vida » (pura vivo) estas ekzemplodona ; la ĉesigo de mort-puno datiĝas de 1887 : la prezidento « donacis » tion al sia edzino, kiu influis lin pri tio... okaze de ŝia datreveno !

Roselyne Favier

Jogo, por malstreĉiĝi, fleksebligi sin, spiri...

Antaŭ pli ol kvardek jaroj, mi kaj mia edzo konatiĝis kun joga, dank'al kolegino kiu jam praktikis ĝin. Praktiki jogon ebligas pli bone koni sin, siajn eblecojn, motivojn, kaj plibonigi sian sanon...

Jogo, laŭdire, ne estas por tiuj, kiuj havas forton, volon, kiuj estas fortikaj, flekseblaj, scipovas mediti,... nur ĝi ebligas alproksimiĝi al tio ! Ne estas antaŭa selekto, ĉiu iras de sia situacio, trankvile al plenumo de siaj mirindaj enaj eblecoj. Paŝeti al plej bona kono de si !

Do, ĉiusemajne, dum unu horo kaj duono, en gimnazio, post laciga labortago, ni kuŝiĝas sur nian molan tapiŝon, fermas la okulojn, provas malstreĉiĝi aŭskultante agrablan konsilan voĉon de nia gvidantino.

Poste, ni estis gvidataj al diversaj ekzercoj pri ĉiuj partoj de nia korpo, ĉiam malstreĉe faritaj. La celo ne estis devige ĝin perfekte fari, sed celi

tion, sed nur laŭ siaj eblecoj ; atentante sian korpon por eviti blokadon de muskoloj. Nia atento estis multe direktita al nia spirado, malstreĉado. Ĉefa konsilo de la gvidantino : fari tion, kion oni povas, eĉ ĉesi se necesas, kaj ne kompari sin al la aliaj : ne estas konkurado ! Esti tie por si mem, por alporti komforton, rekuperi nervozan kvieton, malstreĉiĝi...

Antaŭ la fino de seanco, estas longa ripozo, provo de meditado, alvoko al bildoj de pejzaĝoj, koloroj, provo fermiĝi aŭ koncentri sin al la eksteraĵoj... sub kvietiga voĉo de la gvidantino...

Vere mirige, post la unua seanco, joga, kiun mi neniam praktikis, vere plaĉis al mi por ke dum jaroj mi daŭre ĝin uzu. Mi havis impreson, ke ĉiu parto de mia korpo, ne nur miaj pulmoj, mem spiris ; mia korpo sentis sin libera... Estas korpa aktiveco al kiu oni iras eĉ (mi diru, ankoraŭ

pli) kiam oni sentas sin senvola, la- cega, malespera... ĉar oni jam spertis, ke ĝi helpas al ni retrovi pli bonajn sentojn poste.

Plie, mi sentis min tiam preta por dua labortago ! Tion kompreneble mi ne faris kaj profitis tiajn sentojn !

Tereza

Viparita Karani

Erarperloj en apoteko

Erarperloj aŭditaj de Jean-Louis dum lia kariero de apoteka preparisto :

« Mi dezirus kontraŭ-titanikan vakcinon, bonvolu. »

« Ĉu vi havas postmorgaŭan pilolon ? »

« Ĉu vi povas liveri al mi la senmorgaŭan pilolon ? »

« Ĉu vi povas doni al mi harmonikan pomadon ? »

« Mi dezirus hemofilian vaton. »

Virineto aliras la vendotablon de apoteko kun sia recepto. Mi donas ŝian medikamenton, kaj ŝi diras :

« La kuracisto ne volis diri al mi, pri kio mi suferas, sed mi ja divenis, tio estas "dozado", ĉar li diris, ke mi englutu unu tablojdon tage, kaj sur la skatolo estas skribite : "dozado = unu tablojdo tage". »

Perles entendues par Jean-Louis, pendant sa carrière de préparateur en pharmacie :

« Je voudrais un vaccin anti-titanic, s'il-vous-plaît. »

« Avez-vous la pilule du surlendemain ? »

« Pouvez-vous me délivrer la pilule sans lendemain ? »

« Pouvez-vous me donner de la pomade à l'harmonica ? »

« Je voudrais du coton hémophile. »

Une petite dame se présente au comptoir avec son ordonnance. Je lui délivre son médicament et elle me dit : « Le médecin n'a pas voulu me dire ce que j'avais, mais j'ai bien deviné, c'est la "posologie", parce qu'il m'a dit de prendre un comprimé par jour, et sur la boîte c'est marqué : "posologie = un par jour". »

Tra la fenestro

Saluton al ĉiuj !

Komence mi volas paroli al vi pri libro, kiun mi ĵus legis.

Ĝi estis eldonita en la jaro 1987, sed ĝi estas, niaepoka, tute aktuala. Temas pri sciencfikcia romano de István Nemere, kies titolo estas *Terra*. Ĝi okazas, ĉirkaŭ en la jaroj 30 000, kun homoj vivantaj kaj loĝantaj en multnombraj planedoj tra la kosmo.

Mi ne rakontos al vi la historion por ne fuŝi la suspenson (kiu estas interesege !) sed legu tiun malgrandan eltiraĵon :

« *La teranoj, do onidire niaj prauloj, iam estis tiel primitivaj, ke ili faris sian propran planedon nelogebla* »... Ĉu tiu frazo ne spegulas timeton de multnombraj homoj tra nia mondo ?

Klimata ŝanĝo koncernas ĉiujn, ĝi estas, kiel Esperanto... sennacia.

Oni jam bone scias, ke klimata ŝanĝo ĉefe koncernos kaj trafos la plej malriĉulojn, ke ĝi okazigos militojn por akvo, por nutraj resursoj, ktp, ktp.

Ĉu ni, Esperantistoj, ne estas la unuaj koncernataj pri tiu tutmonda problemo ?

Meze de septembro okazis « Tuttera klimatagada pintrenkonto » en San Francisko (*vidu artikolon de la Esperanta retradio de oktobro, la 4a*).

Urbestroj kaj urbestroj el ĉiuj kontinentoj venis en San Francisko. Entute 9 000 urboj aliĝis al la « mondskala interkonsento de urbestroj ».

Imagu kiom da interpretistoj necesis. Kiam la temo estas tiel serioza, gravegas bone interkompreni...

Ĉu Esperanto ne povus, ne devus, helpi homojn, kiuj serĉas kiel limigi tiun teruran klimatan ŝanĝon ?

Tia estas mia demando.

Ĝis, **Dzeka**

Dzeka

Bonjour à tous !

Pour commencer, je voudrais vous parler d'un livre que je viens de lire.

Il a été édité en 1987, mais il est tout à fait d'actualité de nos jours. Il s'agit d'un roman de science-fiction d'István Nemere dont le titre est Terre. Il a lieu dans les années 30 000 environ, avec des hommes vivant et logeant dans de très nombreuses planètes à travers le cosmos.

Pour ne pas gâcher le suspense (qui est palpitant), je ne vous raconterai pas l'histoire, mais lisez ce petit extrait :

« Les Terriens, c'est-à-dire nos ancêtres, étaient alors si primitifs qu'ils avaient rendu leur propre planète inhabitable »... *Cette phrase ne reflète-t-elle pas l'inquiétude de nombreux hommes à travers notre monde ?*

Le changement climatique concerne tout un chacun, il est, comme l'espéranto, « anational ».

On sait déjà bien que le changement climatique concernera et touchera princi-

palement les plus pauvres, qu'il suscitera des guerres pour l'eau, les ressources alimentaires, etc., etc.

Nous les espérantistes, ne sommes-nous pas les premiers concernés par ce problème mondial ?

À la mi-septembre a eu lieu, à San Francisco, la « Rencontre au sommet de l'action pour le climat sur toute la Terre » (voir l'article de l'Espéranta retradio du 4 octobre 2018).

Des maires et des mairesses de tous les continents sont venus à San Francisco. En tout, 9 000 villes ont adhéré à « l'accord mondial des maires ».

Imaginez combien d'interprètes ont été nécessaires. Quand le sujet est aussi sérieux, il est super-important de bien se comprendre...

L'Espéranto ne pourrait-il pas, ne devrait-il pas aider les hommes qui cherchent comment limiter ce terrible changement climatique ?

Telle est ma question.

À plus, **Dzeka**

SAT-Amikaro

132/134, boulevard Vincent-Auriol,
75013 Paris
Tel. : 09 53 50 99 58. Fax :
09 58 50 99 58.
sekretario@sat-amikaro.org

Retejo

www.sat-amikaro.org

• Sideja deĵorhoraro. *Permanence au siège*

(kontroli antaŭe telefone) (*vérifier avant par téléphone*)

Lundi 17:30 - 19:00

Mardi 14:00 - 18:00

Mercredi 13:00 - 18:00

Jeudi 15:00 - 18:00

Vendredi 9:30 - 16:30 ; 18:30 - 19:30

Samedi 11:00 - 18:00 dont de 15:00 à 18:00 initiation possible pour débutant y compris en juillet

• Cours oraux au siège - pour débutants :

Les lundis 17:30 avec Georges

Meilhac

Retrouvez toute la liste des cours d'espéranto sur le site de SAT-Amikaro. (cherchez la rubrique

« Cours d'espéranto » :

<http://esperanto-sat.info/rubrique97.html>)

Cette rubrique tente de référencer un maximum de cours d'espéranto se déroulant en francophonie. Pour toute mise à jour ou cours manquant, nous contacter.

Conseils d'apprentissage : contactez SAT-Amikaro libroservo.

Paiements et renseignements sur SAT-Amikaro

• **Belgio Belgique** Claude Glady :

Rue du Culot, 1; B-5630 Cerfontaine;

Reto : cglady@arcadis.be

Tel : 071/64 49 16 (en Belgio).

Bankkonto N° 750-6373051-18

IBAN B50 7506 3730 5118 BIC :

AXABBE22

• **Svisio Suisse** Mireille Grosjean : Grand-Rue 9, CP 9, CH-2416 Les Brenets.

Poŝta konto n° 23-14908-9.

• **Aliaj landoj Autres pays** Pagoj *paiements* poŝta sendo sidejen *envoi postal au siège*.

reto : kasisto@sat-amikaro.org

Tel : 0033 (0) 953 927 737

Fakso : 0033 (0) 222 441 319

• **Pago per ĝiro virement :**

SAT-Amikaro.

LBP (CCP) : 37 852 90 L 033

IBAN, FR32 2004 1010 1237 8529

0L03 314; BIC : PSST FRPPSCE

(indikante al kio kaj al kiu rilatas la pago *en indiquant l'objet et le bénéficiaire du paiement*)